

LECTUUR VOOR DE JEUGD.

HET PLEEGKINDJE.

(Een schemeravondvertelling tegen Kerstmis.)

Er waren eens een zuster en een broeder, die samen in het huisje hunner ouders woonden. Vader hadden ze maar nauwelijks gekend; zóó lang geleden was die reeds gestorven, en Moeder hadden ze twee jaren geleden begraven. Dus waren de kinderen alleen achtergebleven en ze dachten er niet aan van elkander te gaan.

Toch konden ze 't eigenlijk niet te best samen vinden. Reeds van dat ze heel klein waren, hadden ze elkander maar slecht begrepen. En getwist en gekibbel was tusschen hen schering en inslag, hoewel ze nu toch al *groot*e menschen waren.

Dat was er na Moeders dood vooral niet beter op geworden en wanneer ze samen dronken of aten, wanneer ze samen werkten of praatten, een van de twee had altijd wel een scherp woord, dat vele andere te voorschijn riep.

Tot overmaat van ramp beklagden ze zich dan óók nog vaak bij de bureu. Maar vreemd genoeg, hoeveel kwaad ze zelf van elkander mochten *vertellen*, ze konden geen kwaad van elkander *hooren*. En wanneer hun eigen booze woorden voor de zooveelste maal scheidings tusschen hen maakten, dan brachten de booze woorden van de buurt hen toch weer bijeen.

Zoo leidden ze een leven van kwaaden-weer-goed worden, maar 't kwaad-

worden ging telkens makkelijker en de verzoening viel meer en meer zwaar.

't Was gelukkig, dat ze elkaar telkens weer noodig hadden. De broeder kon ploegen en mesten en zaaien en eggen; de zuster pootte aardappels, wiede het onkruid en was een flinke schovenbindster. *Hij* kreeg geen eten, als *zij* den pot niet kookte, maar *zij* kon het hout niet hakken, noch de plaggen steken, waarmee gestookt moest worden. *Zij* melkte de koe en *hij* hield den stal schoon. *Hij* trok ter markt naar de stad met wat ze overgewonnen hadden aan eieren, groenten of graan en bracht dan geld mee terug, waarvoor nieuwe kleeren gekocht konden worden, maar *zij* verstelde zijn oude en zorgde voor belasting en wintervoorraad; zoodat ze elkander niet konden missen.

Doch wat ze ook voor elkander deden, 't ging nimmer van harte en meesttijds met een zuur gezicht. Tot dat eindelijk snauwen en grauwen, donker-kijken en leelijk doen zoo zeer hun tweede natuur was geworden, dat ze 't ook tegenover vreemden niet meer laten konden, en men in 't dorp van „de Azijnmakerij” ging spreken, als hun woning bedoeld werd.

Uit het een kwam het ander voort. Daar het huis nooit gezellig was, zocht de broer meer dan goed was z'n troost daarbuiten. En kwam hij 's avonds

terug om te slapen, dan had z'n zuster een reden te meer om te grommen, omdat hij naar drank rook en onbekwaam was.

In haar beste oogenblikken leed de zuster zeer onder dien toestand. Toen Moeder nog leefde, was het toch nooit zóó erg geweest. Zeker, de oude vrouw had moeite en zorg genoeg gehad om den telkens oplaaïenden twist te blusschen, maar als 's middags en 's avonds de Bijbel werd opengeslagen, als ze Zondagsmorgens samen naar de kerk gingen, dan was het toch goed en vrede geweest.

Nu lazen ze nooit meer samen, ook zette haar broeder geen voet meer in Gods huis. Hij scheen er in 't geheel geen behoefte meer aan te hebben. En al ging het haar anders — in de kerk dacht ze meer aan haar ellendig leven dan aan Gods Blijde boodschap, en thuis kon ze de Schrift wel ópenslaan, maar 't bleef toch een *gestoten* boek omdat heur hart niet recht was voor den Heer.

Ook de broeder, hoewel hij God niet vreesde, haatte die tweedracht, welke hun leven vergalde, bij tijden met een innigen haat. Maar ofschoon zij beiden zich soms voornamen, dat het anders zou worden, nooit wilden ze *tegelijker-tijd* het betere en wat de een ten goede wilde, dat werd door den ander ten kwade gedacht.

Hoelang dat nu al zoo was, wisten ze zelf niet meer. 't Scheen hun reeds eindeloos lang. Ja, soms geloofden ze dat het nooit anders geweest was en dat het nooit anders meer worden kon.

Ze waren nog 't minst ongelukkig, als het zomer was en ze ver van elkander verwijderd op den akker onder den blauwen hemel ieder aan hun eigen werk waren. En met angst zagen ze de dagen weer korten en met wrevel berekenden ze, hoe ellendig het straks zijn zou, wanneer ze in de vroeger komende avonden tegen over elkaar op de deel zouden staan, mokkend en zwijgend en al maar zwengelend met nijldigen slag de zwaaiende dorschvlegels. Geen van beide zou van op-

houden kikken, al waren de armen als lam van het dorschen; ze zouden elkaar weer geen vriendelijk woord zeggen om wat te bemoedigen als de arbeid zoo zwaar werd. Ze zouden zwengelen en zwijgen en hun bittere gedachten herdenken, herdenken en immer herdenken bij 't eentonig geklep van den vlegelslag, in den halven schemer van de triestige deel.

Ze waren bang voor het najaar en bang voor den winter. Maar wat gaf al dat schuw-zijn. 't Kan toch niet altijd zomer zijn?

Zoo kwam dan de Herfstmaand.

Ze hadden een buurvrouw, die broeder en zuster, een arme stakker, die het lang zoo goed niet kon doen als zij beïtjes. Toch hadden zij haar dikwijls benijd.

Wat was ze altijd monter en opgewekt! En was het haar schuld soms dat haar vroolijk gezang vaak zoo onaangenaam klonk in hun ooren?

Langzamerhand echter werd *die* ergernis weggenomen. De buurvrouw zong niet meer. Wél met heur hart, maar niet meer met den mond. Ze kón soms nog wel eens zachtkens inzetten, doch spoedig gaf ze 't op: de borst wilde niet meer, de borst was versleten en ze wist, zooals iedereen, dat het welhaast gedaan zou zijn. Haar lampje ging uit.

Nu, voor zichzelf vond ze dat zoo erg niet. Ze was al een oude vrouw, die lang tijd had gehad om zich klaar te maken voor de groote reis naar het eeuwige land. God had haar vele lessen gegeven om 't haar in te prenten, dat hier alles voorbij gaat. Eerst was haar man weggenomen, toen haar zoon. Eindelijk ook, nog niet zoo heel lang geleden, haar dochter. En zoo ze nog begeerde wat langer te mogen blijven, 't was om het kindje van deze laatste alleen, dat zij tot zich genomen had, waarvoor zij, als grootmoeder, zorgde en dat nog zoo klein was om Moeder en Vader en haar nu te missen.

Maar overigens was ze bereid en ze dacht vaak hoe heerlijk het zijn zou, haar geliefden weer te ontmoeten en

met hen te jubelen in het eeuwige lied.

Ook gevoelde ze wel, toen de nevelen weer kwamen, toen ze dagen aaneen om haar huisje dreven en toch binnen wisten te komen, hoezeer ze ook trachtte ze buiten te sluiten, ze gevoelde toen wel, dat er nu van blijven geen sprake meer zijn kon en ze haast zou worden afgeroepen om voor God te verschijnen.

Daarom dacht ze er aan om haar huis te bereiden.

Veel te vergeven had ze niet. De woning was de hare niet. De geit en de meubeltjes zouden wel genoeg opbrengen om haar begrafenis te bekostigen. Dus bleef haar niets dan het kind.

't Was een klein, klein jongske, die loopen noch praten kon, net een jaar oud en die alles nog schreiende moest vertellen.

Ze wist wel heel zeker, dat de Heer voor dat ventje zou zorgen, beter dan zij het kon. Maar zij moest van haar kant toch ook niet vergeten alles in 't werk te stellen om Gods weg met dat kindje te leeren kennen.

Ze bad veel en gedurig, ze dacht en ze peinsde, tot ze 't niet anders kon inzien of eerst moest ze vragen of die broeder en zuster zich over den kleine ontfermen wilden.

Misschien zouden ze er over willen denken, misschien er saam over praten, maar 't eind zou wel zijn, dat ze dat kindje tot zich namen.

Voor haar gedachte was dat het eenvoudigste, nu de kleine heel geen familie had, en ze mocht wel beginnen te gelooven, dat de Heer een rechten weg met het jongske zou gaan.

Zoo liet ze dan op zekeren dag een schoolmeisje, dat haar nog wel eens hielp of gezelschap kwam houden, vragen, of „buurvrouw” eens bij haar komen wilde.

Buurvrouw kwam, blij dat ze eens een uitloopje had, want 't was weer heelemaal mis in huis.

„Hoe gaat het er mee, Bettemeu?” vroeg ze met den wrevel over nog niet

vergeten twist in den klank van haar stem.

„'t Is haast over, buurtje,” antwoordde het oudje en haar gebogen lijfje zakte weer terug in het stoelkussen, terwijl het grijze hoofdje met haar gerimpeld gezichtje maar al schudden bleef. Ook mummelde het weggezakte mondje alsof er nog meer woordjes komen moesten, die ze niet goed voor elkan- der kon krijgen.

„Je bent oud geworden,” vervolgde de zuster, terwijl ze op een stoel met steile leuning kaarsrecht zich neerzette.

„Ja, ja, vier-en-zeventig,” dubde Bettemeu, „'t is me geen dag.”

„Maar ik bedoel in de laatste dagen,” verduidelijkte buurvrouw weer.

„Zeg dat wel; in de laatste dagen,” stemde ze toe, „ik verlang om thuis te komen. Maar het kindje, zie-je, het kindje.”

De buurvrouw begreep nu dat Bettemeu over sterven sprak, en ze vroeg: „heb je geen familie meer, die er voor zorgen kan?”

„Nee,” ontkende het oudje, „maar de Heer zal het toch wel iemand in 't hart geven, zich over m'n Geurtje te ontfermen. Dunkt je dat ook niet buurvrouw?”

En terwijl ze dat vroeg, keek ze de vrouw op dien stoel tegenover haar aan met een zoo innige smeking achter een zoo vast vertrouwen in haar oude oogjes, dat de zuster eensklaps schrok en hard antwoordde:

„Je dacht toch niet, dat *ik* het bij me zou nemen?”

Bettemeu knikte langzaam en die rustige zekerheid maakte de zuster zootureluursch, dat ze boos weg liep, zonder zelfs het grootje te groeten.

Maar den volgenden dag reeds kwam ze terug en met nijdig gebaar en zuur gezicht deed ze vele vriendelijke dingen voor het stervende vrouwtje, die maar rustig te wachten zat op de laatste flikkering van 't lampje.

Over 't kindje begon ze niet meer, dat was nu een zaak tusschen God en de buurvrouw. Maar voor de half-onwillige vriendelijkheid van deze laat-

ste was zij dankbaar; ook dáarvoor dat ze Geurtje al vast helpen wou. En van tijd tot tijd liet ze dat ook blijken door een zachten blik, die zacht langs het ompantserde hart van de zuster streek.

Eens bracht Bettemeu het zelfs tot een paar woorden, toen ze zachtjes zei: „Wat ben je toch goed voor me.”

Maar daarvan kreeg buurvrouw een brok in de keel en daarom moest ze nog stugger en onvriendelijker haar vriendelikheden verbergen.

Toen ze tegen den avond wegging echter, nam ze den kleine met wiegje en al en droeg hem weg naar haar eigen woning, met de gemopperde opmerking, dat het *hier* toch niet blijven kon. En eer ze het meenam had ze hem Grootje nog een oogenblik bij zich in bed gegeven, om het te kussen en te zegenen en God te danken, omdat Hij een rechten weg met het jongsken gegaan was.

In dien nacht stierf het oude vrouwtje. De bureu kwamen om haar af te leggen. Dan droegen ze saam haar naar 't kerkhof. De dominee sprak over leven en dood. Toen gingen ze, elk voor zich, naar z'n huis. En ze vergaten het oudje.

Dien middag alleen kwam de dominee nog eens terug met een diaken. Ze vroegen, hoe 't nu met het kindje moest en ze waren verbaasd te vernemen, dat die broeder en zuster het tot zich hadden genomen.

„Arme kleine,” zeiden de bureu, „hij is daar in een hel.”

Maar de oude leeraar meende, dat het jongske daar wellicht den hemel moest brengen.

In de drukke dagen van Bettemeu's dood en begrafenis, was de zuster bijna niet thuis geweest; had ze haar broeder ook nauwlijks gezien of gesproken.

Nu alles weer tot z'n gewone doen weerkeerde, vreesde ze toch, dat het jongske nieuwe oorzaak van twist en van tweedracht zou worden.

Was ze ook eigenlijk niet dwaas geweest zulk een last zich op de schou-

ders te laten schuiven? Hoe kwam ze er toch toe? Had ze geen zorg en ellende genoeg?

En moest nu dat kind *hier* opgroeien? Wat zou hij hier leeren? Twisten en kijven. Was hij maar liever mét Grootje gestorven.

Zóó sprak de zuster als hij sliep in z'n wiegje. Doch nauwlijks stak hij z'n rozige knuistje uit om het groen saaien kleed te verschuiven, nauwlijks zag ze z'n snoetje met de glanzende oogjes en 't kersenrood mondje, of ze vergat haar bezwaren en voelde zich blij als in heel vroege jeugd. Zelfs mokte ze niet als hij tweemaal per nacht haar stoorde met pruilend en droeviglijk krijten, maar troostte zich koude en waken, wanneer ze met teederlijk sussen hem zoet weer in slaap zong.

De broeder intusschen liet stil haar betuilen. Hij deed of geen kindje in hun huis was gekomen. Doch als hij wel eens door haar stommelen ontwaakte, dan zweeg hij toch ook en hij deed of hij sliep.

Zij merkte dat wel; ook hoe somtijds hij, zachtjes *haar* wiegelied neuriede stil voor zich heen; en het rauwe geluid van z'n stem wat verdofte, wanneer ze het jongske ter rust had gebracht.

En als ze nu 's avonds het graan moesten dorschen, dan *bleef* ze niet koppig den dorschvlegel slaan, maar gaf hem den tijd om op adem te komen zoo vaak ze eens even naar Geurtje moest zien.

En eens op 'n avond, — 't was weer bij het dorschen — toen zette de broeder z'n vlegel eerst neer en zei nog wat snauwende: „hoor j'em niet schreeuwen?” Maar 't was toch uit zorg voor het kind dat hij 't zei.

Dit zeggen bracht dan ook een traan in haar oogen. Ze ging naar 't vertrek schoon het jongske vast sliep. Voor 't eerst weer sinds lang, had ze een goede gedachte van haar broeder en meer spijt van al hun getwist.

En 't jongske werd ziek. Ach wat angstige uren doorwaakte de zuster

bij Geurtje z'n wieg. Nu wist ze pas goed, dat z'em niet meer kon missen en bad om 't behoud van het jongskent tot God.

En nóg deed de broer of geen kindje in huis was; tenminste zoolang als z'n zuster hem zag. Maar als ze in slaap viel van vermoeidheid dan *liet* hij haar rusten en blééf nog in huis en kon zóó bezorgd in de wieg zitten kijken naar 't koortsig gewoel van het lijdende kindje, alsof toch het sterven hem smartelijk zou wezen en hij als z'n zuster, van Geurtje wel hield.

Het jongske werd erger. Er was haast geen hoop meer. Den negenden dag ging 't om leven of dood. De dokter kwam telkens, maar 't bleef onveranderd. De zuster bleef bidden, en zorgen tot 's nachts.

Toen werd het onhoudbaar. Benauwd en zoo angstig vloog Geurtje op eens in z'n wiegje omhoog; er stond schuim op z'n mondje, wild rolden z'n oogjes: hij balde de vuistjes en klaagde zoo rauw... totdat hij stuiptrekkend in 't wiegje terugzonk en roerloos bleef liggen...

De zuster kreet jammerend: „Ach Heer! hij is dood.”

Onthutst kwam de broeder ten bedde uitgesprongen. „Het is toch niet waar?” vroeg hij angstig, „nee stil.” — En zacht streek z'n werkhands langs 't roerlooze lijfje — „ik voel nog den hartslag. Gelukkig, hij leeft. Ik loop om den dokter. Pas op maar..... blijf bidden.”

Hij kleedde zich haastig en dravend door 't dorp, dat stil lag te slapen in 't pikzwarte duister, begon ook hijzelf tot den Heere te roepen en bad om genezing, als 't even nog kon...

Wat duurde dat wachten bij Dokter hem eindloos. Hij mokte en morde en vergat z'n gebed. Doch toen die twee mannen bij 't wiegje weer stonden, — de zuster lag knielend er naast op den grond — en Dokter gezien had, gevoeld en geluisterd, en zachtjes verklaarde: „nù is ie gered,” toen had hem de broer om den hals kunnen

vallen en de zuster moest weenen van blijdschap en dank.

Maar de lieflijke eendracht ging welhaast verloren. 's Andren daags ging de broeder naar 't dorp en daar wérd, nog al helder gekleurd hem verteld, wat z'n zuster voor kwaad van hem sprak en hoe ieder net wist wat voor zonden hij doorgaans bedreef. Meer dan boos kwam hij thuis, vast besloten z'n zuster haar kwaadsprekerij voor de voeten te werpen en te schelden en te razen op de oude manier.

Doch zie, toen hij grimmig de deur openstootte, zag hij aanstonds haar zitten met Geurtje in den arm. Ze glimlachte zacht en ze leek zoo gelukkig. Het kind sliep zoo zoet en ze wenkte hem toe, toch fluistrend te spreken om 't kind niet te wekken. En hij dacht aan geen twist en geen nijdigheid meer.

Hij trad schielijk naar binnen en haastte zich gulzig om ook het herstellende wichtje te zien. Wat sliep hij nu rustig! Wel zwak en vermagerd, maar 't gevaar was voorbij en de rest kwam vanzelf.

„Leg hem stil nu in 't wiegje,” zei hij zacht maar toch dringend. „Hij is nog zoo zwak en heel rustig is goed.”

Zij lachte en ze deed het en vroeg hem dan eerlijk: „Was je boos daar zoo even?”

Hij knikte.

„Was 't erg?”

„Ja, wat doe je onze twisten in 't dorp te vertellen,” was z'n korzelig antwoord, want de bui kwam weer op.

„Dat was ook verkeerd,” zei ze needrig, „en 'k denk soms, dat 'k beter en vriendlijker voor je moest zijn. Maar 't is me zoo moeilijk. Toch..... wil 't me vergeven en help me om niet meer zoo nijdig te doen.”

Z'n toorn was geslagen. „Moet ik je vergeven? Zou ik *jou* verwijten? *Ik* maakte je slecht. En juist dat 't zoo waar was al wat je de burens vertelde van mij, dat juist maakte me boos.”

Ze zaten en zwegen, het hoofd vol gedachten, het hart vol ontroering.

Wat was dat nu toch? De nijd had hun leven al jaren verbitterd: wat vriendelijke woorden en nu leek hij weg.

't Kwam zeker door 't kindje, dat maakte hen zachter. Ze dachten niet langer alleen om zichzelf en wilde soms d' een nóg voor d' ander niet wijken, dan lieten ze 't varen om 't kindje dat sliep.

En gauw was het Kerstmis. De landen in 't ronde bedekte de smetlooze, wol-lige sneeuw, terwijl in den diepblauwen tintellucht boven, de starretjes pinkten en blonken van ver.

Het kindje was beter; de broeder en zuster bewaakten en troetelden hem om het zeerst, en elk was voor zich een geschenkje gaan koopen om 't kind te verrassen op 't feest van den Heer.

De broeder zat hier en de zuster zat ginder, terzij van de wieg, waar de kleine z'n schat betastte en bekloof en al kraaiend en snaterend hun dankte vooral wat ze deden voor hem.

Daar begon juist de klok van den toren te luiden.

„Is 't al kerktijd? Wat denk je van avond te doen?” vroeg de zuster.

„Wou jij naar de Kerstpreek? Dan blijf ik bij Geurtje.”

„Wou jij?” vroeg de zuster.

Een knik, een zwijgende knik was het eenige antwoord. Dan greep hij z'n jas en z'n hoed en vertrok en zij bleef alleen met het kind, maar gelukkig. *Dit* was nu een Kerstfeest als God heeft bedoeld.

En de avond verstreek en het kindje ging slapen.

Toen zat daar de zuster en peinsde en dacht. Ook sneed ze het Kerstbrood en zorgde voor koffie, maar wat ze ook doen mocht: ze peinsde en dacht.

Nu *wist* ze waarom toch de Heer als een *kindje* op aard was gekomen in kribbe en stal. Een kindje is zoo hulpe-loos, een kindje vraagt liefde, een kindje leert zacht zijn en vriend'lijk en goed. Zoo als de Heer Jezus de zondaren lief-had en 't kruis wel wou dragen en den bitteren dood, zoo leert Hij als kindje

in den stal reeds den menschen: wees goed voor elkander en twist langer niet. Ja: „Vrede op aarde” dat zongen de Engelen, want vrede en een kindje in de wieg, dat hoort saam. Ach, vrede was heerlijk, waar vree is woont Jezus. Nooit zou ze 't vergeten: waar vree woont is God.

En mochten de driftige woorden weer komen, dan zou ze weer denken aan 't Kindje in de krib, dan zou ze Hem bidden toch bij haar te blijven, haar kracht te verleenen om anders te zijn.

Ze greep naar den Bijbel en las van de Engelen, van 't Kindje in doeken eens nedergeleid. Dan bad ze voor Geurtje, voor zich en haar broeder: „Heer reinig ons *harte* van tweedracht en nijd.”

MONDJESVOL.

Koning Philips II was eens op de jacht. De avond overviel hem, zoodat hij bij een landman onderdak moest zoeken. De arme boer vreesde, en misschien niet ten onrechte, dat al de kosten welke dit hooge bezoek met zich bracht, hem weleens bijna ten gronde zou kunnen richten.

Den volgenden morgen veroorloofde Philips, den man, als dank voor de bewezen milde gastvrijheid, een gunst te vragen.

„Spreek je gerust uit,” voegde de koning er bemoedigend aan toe, nog-maals z'n hooge tevredenheid betuigend.

„Sire,” gaf de boer na eenige aarzel-ing ten antwoord: „dan smeeik ik U alleronderdanigst, nooit weer in mijn huis te komen overnachten.”

* * *

Wat het ooge niet en ziet,
Dat begeert het harte niet.

Cats.